

**Professionaliseringsplan
Raad van Toezicht, 2021**

1. Aanleiding

Het interne toezicht kent vele dimensies. Het is zaak om als toezichthouder goed zicht te hebben en te houden op de besturing van de onderwijsorganisatie en op de ontwikkeling daarvan. De context waarbinnen de onderwijsorganisatie opereert, verandert continu en het is de verantwoordelijkheid van de Raad van Toezicht om in die veranderingen het interne toezicht steeds opnieuw rolvast invulling te geven. Dat betekent voor toezichthouders dat zij zich permanent vanuit de meest actuele inzichten moeten bekwamen in de uitoefening van hun toezichthouderschap. Het interne toezicht kent een eigen verantwoordelijkheid voor een continue verbreding en verdieping van kennis, attitude en vaardigheden, zowel van de raad als geheel als van zijn leden.

De *Branchecode goed bestuur hogescholen – Vereniging Hogescholen* (November 2019), artikel III.2.3 concretiseert en specificeert deze verantwoordelijkheid als volgt: “De raad van toezicht beoordeelt jaarlijks op welke onderdelen leden van de raad van toezicht of de raad van toezicht als geheel gedurende hun benoemingsperiode behoefte hebben aan nadere training of opleiding. De hogeschool voorziet in de faciliteiten die nodig zijn voor deze training of opleiding”.

Vormen van training en opleiding worden in de voorliggende notitie samenvattend aangeduid als ‘professionalisering’ of ‘scholing’.

2. Professionalisering

De Raad van Toezicht van de Marnix Academie vat ‘professionaliseringsactiviteiten’ op in de brede zin van het woord. Daarbij valt het volgende onderscheid maken:

- *kennisgerichte scholing*
Kennisgerichte scholing heeft als doel het verwerven van (basis)kennis op gebieden als financiën, risicomanagement, huisvesting, bedrijfsvoering, hoger onderwijs, onderzoek in het hoger beroepsonderwijs, toezicht op kwaliteit, toezicht op netwerken en samenwerkingsverbanden, innovatie, nieuwe vormen van toezicht, onderwijsbegroting en het jaarverslag.
- *vaardigheidsgerichte scholing*
Vaardigheidsgerichte scholing beoogt het verwerven van functionele vaardigheden, zoals het voeren van werkgeversgesprekken, deelname aan voorzitters-overleggen, gesprekken met in- en externe stakeholders waaronder de MR, de uitoefening van de klankbordfunctie, etc.

- *reflectiegerichte scholing*
Reflectiegerichte scholing is gericht op het verwerven van reflectieve competenties, zoals reflectievermogen op gedrag en dynamiek in de 'boardroom'. Deze regardereren eigen gedrag, gedrag van de andere leden van de raad en dat van de bestuurder. Geëigende tools zijn hier bijvoorbeeld intervisie en zelfevaluatie van het functioneren van de raad.

De genoemde kennis, functionele vaardigheden en reflectieve competenties kunnen verworven worden door deelname aan actualiteitencolleges, cursussen, regionale bijeenkomsten, trainingsaanbod van de Vereniging van toezichthouders van hogescholen (VTH),¹ de VTOI-NVTK-academie,² en andere aanbieders.³

3. Kwaliteitskenmerken

De Raad van Toezicht van de Marnix Academie is lid van de VTH en de VTOI-NVTK. Het *Verenigingsconvenant* van de VTOI-NVTK "beschrijft de kernwaarden en kwaliteitskenmerken voor toezicht (...) [en] vertaalt de visie en missie van de vereniging naar een gezamenlijk kwaliteitskader waaraan de leden van de vereniging zich verbinden, op basis waarvan ze zich professionaliseren (...)".⁴ Met betrekking tot professionalisering van de Raad van Toezicht rekent het *Verenigingsconvenant* van de VTOI-NVTK het tot de basale kwaliteitskenmerken dat de raad

- jaarlijks de professionaliseringsbehoeften van de individuele leden van de raad inventariseert
- jaarlijks een scholings- of professionaliseringsplan opstelt voor de raad als geheel als ook voor de individuele leden van de raad,
- daarbij onderscheid maakt tussen inhoudelijke, procesmatige en procedurele kennis en vaardigheden
- en daarin opneemt wat elk lid aan professionaliseringsactiviteiten gaat ondernemen, waarbij een minimumnorm geldt van twee dagdelen per jaar per lid,
- en dat hij in het jaarverslag verslag doet van de scholingsactiviteiten.⁵

¹ <https://www.vth.nu/>

² <https://vtoi-nvtk-academie.nl/>

³ Bijvoorbeeld het Instituut voor Governance & Leiderschap, <https://governanceleiderschap.nl/>

⁴ VTOI-NVTK, 'Verenigingsconvenant en Statuten', <https://vtoi-nvtk.nl/wat-doen-we/professionalisering/verenigingsconvenant>

⁵ *Verenigingsconvenant VTOI-NVTK*, 2018, p. 6, beschikbaar via <https://vtoi-nvtk.nl/wat-doen-we/professionalisering/verenigingsconvenant>:

"7. Het intern toezicht evalueert jaarlijks het eigen functioneren. Van deze jaarlijkse zelfevaluaties wordt er minimaal eens in de drie jaar één extern begeleid. Het intern toezicht doet verslag van de zelfevaluatie in het jaarverslag. Naast de gezamenlijke zelfevaluatie draagt het intern toezicht er zorg voor dat de individuele leden ook jaarlijks op hun eigen inbreng reflecteren en hun professionaliseringsbehoeften in kaart brengen.

8. Het intern toezicht stelt jaarlijks een scholingsplan op. In het scholingsplan wordt opgenomen wat het toezichtsorgaan in zijn geheel nodig heeft waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen inhoudelijke, procesmatige en procedurele kennis en vaardigheden; ook wordt opgenomen wat elk lid aan professionaliseringsactiviteiten gaat ondernemen, waarbij een minimumnorm geldt van twee dagdelen per jaar per lid. In het jaarverslag doet het intern toezicht verslag van de scholingsactiviteiten".

4. Richtlijn Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht van de Marnix Academie verbindt zich aan bovengenoemde kwaliteitskenmerken. Dit impliceert dat de raad voorziet in een jaarlijks(e)

- inventarisatie van individuele en collectieve professionaliseringsbehoeften van minimaal twee dagdelen (acht uur) per persoon per jaar
- een geëvalueerd en geconcretiseerd professionaliseringsplan
- verslag van geëffectueerde professionaliseringsactiviteiten, inhoudelijk mondeling in de vergaderingen van de raad, en schriftelijk in zijn Professionaliseringsplan en het bestuurlijke Jaarverslag.

Afstemming over individuele en collectieve professionaliseringswensen en -behoeften vindt standaard tenminste plaats tijdens de jaarlijkse zelfevaluatie van de raad. De zelfevaluatie 2021 staat geagendeerd voor november 2021.

Verslaglegging van de professionalisering van het interne toezicht vindt plaats in het Jaarverslag. Zij oriënteert zich daarbij op het format zoals aangereikt door de VTOI-NVTK:

Professionaliseringskader

- Visie op professionalisering

- Vertaling visie in scholingsplan

- Realisatie van het scholingsplan

* Overzicht van de gevolgde opleidingen (VTH, VTOI-NVTK academie, elders)

* Overzicht van de bezochte congressen, themabijeenkomsten en intervisie

- Verslag (op hoofdlijnen) van de zelfevaluatie: wanneer, met of zonder externe begeleider, conclusies en afspraken.⁶

5. Overzicht professionaliseringactiviteiten sinds 1 januari 2018

Wim Janse

- ALV VTH, 19 november 2020
- ALV VTOI-NVTK (Strategisch beleidsplan 2021-2025), 16 november 2020
- VTOI-NVTK, Digitale Kwaliteitstafel Diversiteit: Hoe zorgen we voor meer diversiteit binnen de RvT?, 22 oktober 2020

⁶ Conform de *Handreiking Jaarverslag voor toezichthouders*, VTOI-NVTK, 2018, p. 5, zie <https://docplayer.nl/112824989-Handreiking-jaarverslag-voor-toezichthouders.html>.

- Ledenbijeenkomst VTOI-NVTK, drie thema's uit het Strategisch Plan: Wat is goed toezicht?, Monitoring, Professionalisering, 21 september 2020
- Inpassing van het thema 'wijsheid' in zelfevaluaties RvT en in training van toezichthouders en bestuurders. Brainstorm met het Institute for Governance & Leadership, met reflectie op concept-publicatie, Amersfoort, juli-september 2020
- Relatie toezichthouders met stakeholders, VTOI-NVTK, Utrecht, 17 juni 2020
- Masterclass Bindend Studieadvies, Medilex Onderwijs BV, Utrecht, 10 juni 2020
- Webinar 'Toezichthouden in de huidige crisistijd' door prof.dr.ir. Rienk Goodijk, Het Zijlstra Center for Public Control, Governance & Leadership, School of Business and Economics, Vrije Universiteit Amsterdam, 12 mei 2020
- Voorzitter Beoordelingspanel NVAO, TNO WO-Master, Mei-juni 2020.
- Review van en referentie voor *Executive Leadership Inspiration Program 2020-2050: Part 1. Leadership and reflection* (e-book), Institute for Governance & Leadership, 2020, maart 2020.
- Meeleesgroep themaonderzoek *Burgerschapsonderwijs en het omgaan met verschil in morele opvattingen*, Inspectie van het Onderwijs, Ministerie van OCW, 25 november 2019-29 januari 2020.
- Voorzitter Proefvisitatiepanel NVAO, her-accreditatie WO-Master, 12 november 2019.
- Ontwikkeling internationale training incl. werkboek Innovatief bestuur en verandermanagement voor bestuurders en toezichthouders, met Instituut voor Governance & Leiderschap, september 2019-voorjaar 2020.
- Visitatiesprek NVAO WO, 12 september 2019.
- Visitatiesprek NVAO HBO Kwaliteitsafspraken, 16 juni 2019.
- Deskundigheidsbevorderingsbijeenkomst, Board Room Dynamics en Leiderschap, VTH, 21 november 2018.
- Theoretische reflectie: op uitnodiging van auteur NN: het becommentariëren van het concept en het schrijven van een aanbeveling voor een nieuw Werkboek Strategie en Scenario's voor bestuurders en toezichthouders in maatschappelijke sectoren zoals zorg en onderwijs, najaar 2018.
- Extern toezicht in relatie tot de RvT , VTH, 4 oktober 2018.
- Werkgeversrol RvT en relatie RvT – CvB, VTH, 22 mei 2018
- Klankbordgroep Verenigingsmanifest, VTOI-NVTK, voorjaar 2018.
- Congres Koersvast toezichthouden in een netwerksamenleving, Dag van het Toezicht, VTOI-NVTK, 20 april 2018.
- Doorgaande scholing sinds oktober 2017 in het kader van het voorzitterschap van de Examencommissie Faculteit Religie en Theologie, VU, en het lidmaatschap van het Voorzittersoverleg Examencommissies VU.

Irma Krijtenburg

- Webinar 'De coronacrisis als versnelling voor organisatieontwikkeling', door prof.dr.ir. Gerda van Dijk, Het Zijlstra Center for Public Control, Governance & Leadership, School of Business and Economics, Vrije Universiteit Amsterdam, 25 juni 2020.
- Dynamische oordeelsvorming voor toezichthouders, VTOI-NVTK, 3 juni 2020.
- Webinar 'Integriteit van organisaties in tijden van crisis', door prof. dr. Rob van Eijbergen, Het Zijlstra Center for Public Control, Governance & Leadership, School of Business and Economics, Vrije Universiteit Amsterdam, 26 mei 2020.
- Webinar 'Toezichthouden in de huidige crisistijd' door prof.dr.ir. Rienk Goodijk, Het Zijlstra Center for Public Control, Governance & Leadership, School of Business and Economics, Vrije Universiteit Amsterdam, 12 mei 2020
- Visitatiegesprek NVAO HBO Kwaliteitsafspraken, 16 juni 2019.
- Deskundigheidsbevorderingsbijeenkomst, Board Room Dynamics en Leiderschap, VTH, 21 november 2018.
- Extern toezicht in relatie tot de RvT, VTH, 4 oktober 2018.
- Werkgeversrol RvT en relatie RvT – CvB, VTH, 22 mei 2018
- Deep Democracy, inclusieve besluitvorming, voorjaar 2018.
- Waardegedreven en resultaatgericht leiderschap, Avicenna, 24-25 januari 2018.

Jeroen van Oort

- Webinar controleprotocol, Ministerie van OC&W, november 2020
- Webinar 'Toezichthouden in de huidige crisistijd' door prof.dr.ir. Rienk Goodijk, Het Zijlstra Center for Public Control, Governance & Leadership, School of Business and Economics, Vrije Universiteit Amsterdam, 12 mei 2020
- Masterclass strategisch management, NCOI
- Deskundigheidsbevorderingsbijeenkomst, Board Room Dynamics en Leiderschap, VTH, 21 november 2018.
- Toezicht op Strategievorming, VTOI-NVTK, 14 juni 2019.
- Het samenspel tussen RvT en CvB, VTOI-NVTK, 15 mei 2018.

Sylvia Pors

- Masterclass Organisatieontwikkeling, Nyenrode Business Universiteit, 27-28 november 2019.
- Soft skills voor de toezichthouder, VOS ABB, 14 november 2019.
- Werkgeverschap onder de loep, VTOI-NVTK, 25 april 2019.
- Effectieve communicatie in de boardroom, VTOI-NVTK, 25 april 2018
- Next learning event, met o.a. workshop over High Impact Learning in het Onderwijs, 2 april 2018

Petrien Uniken Venema

- Webinar 'Integriteit van organisaties in tijden van crisis', door prof. dr. Rob van Eijbergen, Het Zijlstra Center for Public Control, Governance & Leadership, School of Business and Economics, Vrije Universiteit Amsterdam, 26 mei 2020.

Evert Vos

- Webinar 'Toezichthouden in de huidige crisistijd' door prof.dr.ir. Rienk Goodijk, Het Zijlstra Center for Public Control, Governance & Leadership, School of Business and Economics, Vrije Universiteit Amsterdam, 12 mei 2020
- Workshop Dynamische Oordeelsvorming, School voor Mediation, Driebergen, 10 september 2019
- Visitatiegesprek NVAO HBO Kwaliteitsafspraken, 16 juni 2019.
- Deskundigheidsbevorderingsbijeenkomst, Board Room Dynamics en Leiderschap, VTH, 21 november 2018
- Extern toezicht in relatie tot de RvT, VTH, 4 oktober 2018.
- Werkgeversrol RvT en relatie RvT – CvB, VTH, 22 mei 2018.

Annelies Baas, Secretaris RvT en CvB

- Lidmaatschap van het netwerk OSHiNe (Overleg van Secretarissen van Hogescholen in Nederland).
- VTOI-NVTK, Goed toezicht verdient goede ondersteuning. Het veranderende speelveld van de ondersteuner van de raad van toezicht, 27 oktober 2020.

6. Overzicht professionaliseringbehoefte/voornemens 2021

Aukje Bergsma

- Leergang voor Beginnende Toezichthouders, VTH: Module 1, Wettelijk kader, bekostiging en codes/regels inzake intern toezicht, Utrecht, 25 mei 2020; Module 2, Over Professioneel Intern Toezicht, Utrecht, 22 juni 2020, tot nader order uitgesteld.

Wim Janse

- Masterclass Werving en selectie van toezichthouders en bestuurders, VTH(/VH/OCW), Utrecht, 3 juni 2021, tot nader order uitgesteld.

- Symposium Governance 3.0, VTH/VH/OCW, Utrecht, 15 april 2021, tot nader order uitgesteld.
- VTOI-NVTK, Hoe krijgt u zicht op kwaliteit van onderwijs in tijden van corona?, Lunchcollege met Jaap Versfelt, 25 februari 2021
- Themamiddag Plagiaat in onderwijs en onderzoek, VSNU, Werkgroep Evaluatie NGWI, Amsterdam, 26 januari 2021.

Jeroen van Oort

- Symposium Governance 3.0, VTH/VH/OCW, Utrecht, 15 april 2021, tot nader order uitgesteld.

Sylvia Pors

- Symposium Governance 3.0, VTH/VH/OCW, Utrecht, 15 april 2021, tot nader order uitgesteld.
- Commissarissendag, tot nader order uitgesteld.
- Professionaliseringsbehoefte: ontwikkelingen/innovaties ICT in het onderwijs.

Petrien Uniken Venema

- Leergang voor Beginnende Toezichthouders, VTH: Module 1, Wettelijk kader, bekostiging en codes/regels inzake intern toezicht, Utrecht, 25 mei 2020; Module 2, Over Professioneel Intern Toezicht, Utrecht, 22 juni 2020, tot nader order uitgesteld.
- Symposium Governance 3.0, VTH/VH/OCW, Utrecht, 15 april 2021, tot nader order uitgesteld.

Evert Vos

- Symposium Governance 3.0, VTH/VH/OCW, Utrecht, 15 april 2021, tot nader order uitgesteld.
- Met de RvT Stichting Kinderspeelzalen Harderwijk, als voorzitter daarvan, een ontwikkeltraject onder leiding van prof. dr. Goos Minderman, Governance University, 2021.
- Professionaliseringsbehoefte: stakeholderanalyse.

Annelies Baas, Secretaris RvT en CvB

- VTOI-NVTK, Wat betekent de Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen voor uw Raad van Toezicht?, Lunchcollege met Joost Kramer, 22 april 2021.

7. Zelfevaluatie Raad van Toezicht

Voor zijn jaarlijkse zelfevaluatie volgt de Raad van Toezicht Artikel III.1.7 van de *Branchecode goed bestuur hogescholen – Vereniging Hogescholen* (November 2019):

“De raad van toezicht bespreekt ten minste eenmaal per jaar buiten aanwezigheid van het college van bestuur zowel zijn eigen functioneren als dat van de individuele leden van de raad van toezicht en de conclusies die hieraan moeten worden verbonden. Daarbij gaat in ieder geval ook aandacht uit naar het gewenste profiel, de vereiste competenties en de samenstelling van de raad van toezicht. De bespreking van het eigen functioneren vindt ten minste eenmaal per drie jaar plaats onder onafhankelijke, externe leiding”.

Dit impliceert dat de raad voorziet in

- een minimaal jaarlijkse zelfevaluatie van de raad als geheel en van zijn afzonderlijke leden, met aandacht voor gewenst(e) profiel, competenties en samenstelling
- externe begeleiding van zijn zelfevaluatie ten minste eenmaal in de drie jaren
- de uitvoering van zijn zelfevaluatie voor minstens een gedeelte ervan buiten aanwezigheid van het College van Bestuur.

De laatste zelfevaluatie onder externe begeleiding vond plaats in het najaar van 2018, onder leiding van Daniel le Gras, Partner van het Instituut voor Governance & Leiderschap, Amersfoort.

De zelfevaluatie-2019 had plaats tijdens de reguliere raadsvergadering van 4 december 2019.

De zelfevaluatie-2020 werd door de raad geagendeerd voor 3 december 2020. In zijn vergadering van 1 juli 2020 stelde de raad thema en invulling van deze zelfevaluatie vast. Constatierend dat de effectiviteit van de jaarlijkse zelfevaluatie deels bepaald wordt door de (individuele) voorbereiding ervan, werd besloten voorafgaand aan de decembervergadering individueel nog eens kennis te nemen van de *Handreiking* van de VTOI-NVTK *Zelfevaluatie voor toezichthouders* (April 2019) met medeneming van ‘Bijlage I: Checklist bij de voorbereiding’. Voor de zelfevaluatie werd gekozen voor een open gesprek over het functioneren van de raad in twee van zijn vier rollen als Raad van Toezicht (zie ook het schema hieronder), namelijk die van werkgever van en als klankbord voor het CvB met aandacht voor vragen als: wat ging er goed, wat kan/moet beter, hoe effectief was de raad. Desgevraagd heeft de per 1 september 2020 wegens een benoeming elders vertrekkende bestuurder, dr. J. Snippe, vanuit haar ervaring en waarneming tevoren schriftelijke input voor de zelfevaluatie geleverd. De beide leden van het per 1 september 2020 benoemde interim-College van Bestuur, drs. H. Morshuis, voorzitter, en drs. R. de Bakker, lid, als ook de secretaris van het College van Bestuur en van de Raad van Toezicht, mr. A. Baas, namen deel aan het gesprek. Bij afwezigheid van beoogd gespreksleider S. Pors trad de voorzitter van de raad als zodanig op.

Hard power		Soft power	
Informatierecht Goedkeuringsrecht Terugzien	TOEZICHTHOUDER CONTROLEUR Auditcommissie	ADVISEUR SPARRING PARTNER	Vragen stellen Reflecteren Vooruitzien
Benoeming/Ontslag Beloning Functioneren	WERKGEVER BESTUREN Remuneratiecommissie	NETWERKER VERTEGENWOORDIGER	Schoolbezoek Medezeggenschap Maatschappij

Naar: Jos Gerards, *Public Governance*, VTOI-NVTK, 17 juni 2020

De zelfevaluatie-2021, te agenderen voor de maand november, zal conform de Branche-code weer onder onafhankelijke, externe leiding plaatsvinden.
